

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

УДК 376 – 056.313.016:687

РОЗВИТОК В УЧНІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ НЕДОСТАТНІСТЮ ЗАГАЛЬНО-ТРУДОВИХ УМІНЬ НА УРОКАХ ШВЕЙНОЇ СПРАВИ

Альонкіна Н.П.

Інститут корекційної педагогіки та психології
НПУ імені М.П.Драгоманова

У статті розглядається актуальна проблема розвитку загально-трудоових умінь в учнів з інтелектуальною недостатністю на уроках швейної справи.

В статье рассматривается актуальная проблема развития общетрудовых умений у учеников с интеллектуальной недостаточностью на уроках швейного дела.

In this article the actual problem of general labor skills in students with intellectual disabilities in the classroom sewing business.

Ключові слова: учні з інтелектуальною недостатністю, загально-трудоові уміння, уроки швейної справи, інструкційно-технологічна картка.

Ключевые слова: ученики с интеллектуальной недостаточностью, общетрудовые умения, уроки швейного дела, инструкционно-технологическая карточка.

Keywords: students with intellectual disabilities, general labor skills case, instructional-technology card.

Перед сучасним загальноосвітнім навчальним закладом для дітей з інтелектуальною недостатністю стоїть завдання підготувати учнів до самостійної трудової діяльності, до суспільно-корисної продуктивної праці. Вихованці цієї школи повинні обов'язково оволодіти певною спеціальністю, тобто вони повинні бути підготовлені до роботи на виробництві.

На усіх етапах розвитку корекційної педагогіки проблемі професійно-трудоового навчання надавалося неабиякого значення.

Деякими дослідниками праця розглядалася як засіб фізичного, розумового і морального виховання (Е.Сеген), як засіб активізації навчальної діяльності (Ж.Демор). Відомий російський психіатр В.П.Кащенко вважав працю дітей з особливостями психофізичного розвитку, в перше чергу, засобом задоволення потреби зростаючого організму у м'язовій діяльності.

Спроби організації трудоового навчання на базі ремісничих і лікувально-трудоових майстерень як стверджували Є.К.Грачова, Г.І.Россолімо сприяють закладенню фундаменту системи трудоового навчання розумово відсталих школярів.

Величезний внесок у розробку різних аспектів професійно-трудоового навчання був зроблений В.І.Бондарем, А.М.Висоцькою, О.М.Грабаровим, Г.М.Дульневим, Ш.Г.Єременко, Х.С.Замський, С.М.Мирським, Г.М.Мерсіяною, Б.І.Пінським, В.Г.Петровою, В.М.Синьовим, К.М.Турчинською, О.П.Хохліною та іншими.

Останнє десятиріччя ХХ століття і початок ХХІ століття відзначено модернізацією системи професійно-трудоового навчання в нових соціально-економічних умовах.

Праця, як відомо, є активним засобом розумового розвитку особистості. У процесі трудоової діяльності в учня активно розвивається мислення. Цьому сприяє те, що у процесі праці учень повинен чітко уявити собі результат своєї роботи, спланувати трудовий процес, продумати організацію робочого місця та послідовність виконання технологічних операцій. Практичне виготовлення виробів ставить учнів перед необхідністю глибокого вивчення засобів виробництва та продуктів виробництва.

У дослідженнях Г.М.Дульнева, С.М.Мирського, Б.І.Пінського, Г.М.Мерсіяноюї та інших зазначається, що в учнів з інтелектуальною недостатністю виявляється ряд специфічних особливостей, зокрема: недорозвиток міжпредметно-практичної і мовленнєвої діяльності, низької якості словесного звіту про виконану роботу, розвиток умінь звітуватися про передбачену роботу тощо.

Тому, однією з основних вимог на уроках швейної справи є використання корекційних прийомів, спрямованих на формування загально-трудоових умінь в учнів з інтелектуальною недостатністю. Також доцільне використання у навчальному процесі наочних посібників, малюнків та технологічних карток.

Як зазначають відомі дослідники, до загально-трудоих умінь відносяться уміння орієнтуватися в завданні планувати свої дії, здійснювати самоконтроль.

Сутність умінь орієнтуватися в завданні полягає в наступному: учень повинен зрозуміти завдання і уявити результат своєї праці: форму, розмір матеріал і спосіб виготовлення виробу, тобто здійснювати мисленнєві операції, необхідні для виготовлення виробу. Орієнтування в завданні сприяє досягненню позитивних результатів, оскільки орієнтувальна діяльність впливає на розвиток процесів діяльності і самоконтролю. У процесі аналізу учні усвідомлюють призначення цього виробу, його деталей, частин, величин, формул, способів з'єднання. Також, на уроках швейної справи необхідно акцентувати увагу учнів на ті ознаки, які учні самостійно не можуть виділити.

Особливу увагу необхідно надавати формуванню умінь в учнів з інтелектуальною недостатністю аналізувати технічний малюнок виробу, виділяючи частини виробів і його деталей так, як у технічному малюнку орієнтуватися значно складніше. Тому, в першу чергу, необхідно зробити зразок малюнка, потім порівнювати із запропонованим малюнком, детально аналізуючи виріб у цілому і його основні деталі. Необхідною умовою на уроках швейної справи є сприймання предмета зблизька, дотикове обстеження під керівництвом вчителя, акцентується увага учнів не на основних деталях, а на другорядних.

На початку діяльності вчитель самостійно здійснює аналіз деталі, дає словесну характеристику виробу, звертає увагу на окремі деталі, а потім учень за запитаннями вчителя називає деталі виробу.

Учні повинні виконувати аналіз виробу в такій послідовності:

1. Назвати виріб.
2. Вказати його призначення.
3. Виділити деталі або частини.
4. Визначити ознаки цих частин: форма, величина, матеріал, колір.
5. Просторове їх розміщення, види з'єднань деталей.

У процесі формування умінь орієнтуватися у виробі доцільно використовувати різні корекційні прийоми:

- вправи на порівняння чи відтворення виробу по пам'яті;
- вправи, які сприяють умінню орієнтуватися в завданні, в предметних діях;
- планування учнями своєї роботи;
- дидактичні ігри;

На уроках швейної справи у процесі виготовлення різних виробів необхідно пропонувати учням план послідовності виготовлення виробу:

1. Вибір моделі виробу (журнали, рисунки, готові вироби).
2. Рисунок ескізу моделі.
3. Аналіз моделі (опис моделі, види оздоблень, кількість деталей, види тканин, зразок моделі виробу).
4. Зняття мірок з постаті.
5. Побудова креслення викройки виробу.
6. Розкладання деталей викройки на тканині.
7. Розкрій деталей виробу з припусками на шви.
8. Зшивання деталей виробу.
9. Остаточна обробка виробу.
10. Волого-теплова обробка виробу.

З метою закріплення вивчених тем доцільно пропонувати учням з інтелектуальною недостатністю інструкційно-технологічні картки з послідовностями виготовлення деталей виробу.

Рисунок деталі	Назва деталі	Рисунок обробки деталі	Рисунок нашивання деталі	Зразок деталі	Зразок нашивання деталі

Наприклад:

Встав пропущені слова у речення до плану послідовності пошиття підодіяльника.

1. Зробити..... У верхньому полотнищі підодіяльника.
2. Розкроїти..... до вирізу підодіяльника.

3. Обробити виріз.....
4. З'єднати..... зрізи..... швом.
5. З'єднати..... зрізи..... швом.
6. Виконати..... обробку підодіяльника.

Слова для довідок:

Остаточню, обшивки, поперечні, повздожні, обшивку, виріз, подвійним, запошивним.

Таким чином, у процесі спеціально організованого трудового навчання в учнів з інтелектуальною недостатністю формуються загально-трудова уміння, самоконтроль, а також здійснюється особистісний розвиток в цілому. Це, у свою чергу, забезпечує підготовку вихованців до самостійного виконання доступної кваліфікованої праці в умовах сучасного виробництва, участі у суспільно корисній, обслуговуючій продуктивній праці, готовності включатися в трудову діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бондар В.І., Єременко І.Г. Про удосконалення підготовки розумово відсталих дітей до самостійної праці.// Дефектологія, 1990, №3.-С.7-9
2. Дульнев Г.М. Основи трудового обучения во вспомогательной школе.-М.: Педагогика, 1969.-325с.
3. Мерсиянова Г.Н. Выполнение практических заданий учащихся во вспомогательной школе.-К.: Рад.школа, 1985.-65с.
4. Мирський С.Л. Методика трудового обучения во вспомогательной школе.М.: Просвещение, 1980.-360с.
5. Хохліна О.П. Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості трудового навчання учнів з вадами розумового розвитку/ Інститут дефектології АПНУ.-К.:Пед.думка, 2000.-285с.

УДК: 376.36-056.264

ПРОБЛЕМА ПОРОДЖЕННЯ МОВЛЕННЄВОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ У ДІТЕЙ З АУТИСТИЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Базима Н.В.

Інститут корекційної педагогіки та психології
НПУ імені М.П.Драгоманова

У статті досліджується процес породження мовленнєвого висловлювання. Висвітлено генезис розвитку мовленнєвої функції у дітей з аутистичними порушеннями.

В статье исследуется процесс порождения речевого высказывания. Освещено генезис развития речевой функции у детей с аутистическими нарушениями.

The article explores the process of generation of verbal expression. Particularities of speech development of children with an autism are presented in the article.

Ключові слова: мова, мовлення, мовленнєвий розвиток, мовленнєва діяльність, мотив, внутрішнє програмування, реалізація мовленнєвого висловлювання, діти, дослідження, аутизм.

Ключевые слова: язык, речь, речевое развитие, речевая деятельность, мотив, внутреннее программирование, реализация речевого высказывания, дети, исследования, аутизм.

Keywords: language, speech, speech development, speech activity, motive, internal programming, the implementation of verbal expression, children, exploring, autism.

Мовлення як вища психічна функція, що є однією зі складових частин інтелектуальної діяльності, і мова як основний засіб здійснення мовленнєвої діяльності і реалізації процесів мислення, уже упродовж тривалого часу є предметом особливої уваги педагогів, психологів, лінгвістів, медиків, клініцистів, філософів (Т.В.Ахутіна, В.П.Белянін, Т.Г.Візель, В.П.Глухов, М.І.Жинкін, І.О.Зимня, В.А.Ковшиков, О.О.Леонтьєв, О.Р.Лурія, М.К.Шеремет, Л.В.Щерба). Але, попри досягнутий в психології і мовознавстві значний прогрес у вивченні мовлення і процесу використання мови в мовленнєвому спілкуванні, проблема породження і сприймання мовлення ще не достатньо досліджена.

Розмежовуючи поняття «мова» і «мовлення», з'ясуємо, що мова – це система знаків, які слугують для